

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគ្រួសារយុត្តិធម៌

លេខ ០១.កយ.សណន/២០០៥

រដ្ឋមន្ត្រីគ្រួសារយុត្តិធម៌

សូមថ្លែងប្រាប់

- លោកប្រធានតុលាការកំពូល
- អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល
- ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍
- អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍
- ប្រធានតុលាការខេត្ត ក្រុង
- ព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការខេត្ត ក្រុង
- ប្រធានតុលាការយោធា
- ព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការយោធា
- មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌

សូមជ្រាប

កម្មវត្ថុ: សេចក្តីណែនាំអំពីការអនុវត្តន៍គោលការណ៍នានាក្នុងច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិដែលកំពុងនៅជាធរមាន ទាក់ទងនឹងយុត្តិធម៌អនីតិជន ។

យោង: រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

- ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ
- ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មនៃនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ
- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល
- ច្បាប់ស្តីពីរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន
- ច្បាប់ស្តីពីរបបសារព័ត៌មាន

កន្លងមក គ្រួសារយុត្តិធម៌ បានកត់សម្គាល់ឃើញថាមានបទល្មើសជាច្រើនបានកើនឡើង ដែលប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន ប៉ុន្តែយើងពុំទាន់បានអនុវត្តច្បាប់ទៅលើអនីតិជនទាំងនោះបានល្អនៅឡើយទោះបីមានគោលការណ៍ច្បាប់ បទបញ្ញត្តិច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិមួយចំនួនកំពុងនៅជាធរមាន ដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើងបានទទួលស្គាល់រួចមកហើយនោះក៏ដោយ ក៏យើងមិនទាន់បានលើកយកមកអនុវត្តឱ្យបានពេញលេញនៅឡើយទេ ដូច្នេះគ្រួសារយុត្តិធម៌ សូមលើកយកគោលការណ៍ច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ ដែលមានចែងទាក់ទងនឹងអនីតិជន តាមលំដាប់លំដោយ ដូចខាងក្រោមនេះ ដើម្បីធ្វើការណែនាំក្នុងការអនុវត្តន៍ច្បាប់ទៅលើអនីតិជនឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់តទៅ៖

គោលការណ៍ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន

ក-ចំណាត់ការនៅនគរបាលយុត្តិធម៌

១-ការចាប់ខ្លួន និងការឃាត់ខ្លួនអនីតិជន គួរអនុវត្តសម្រាប់តែវិធានការចុងក្រោយបំផុតប៉ុណ្ណោះការចាប់ខ្លួន ត្រូវមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ទោះជាការចាប់ខ្លួននោះធ្វើឡើងតាមរយៈដីកាចាប់ខ្លួនក្តី តាមរយៈភស្តុតាងស៊ី សង្វាក់ក្តី និងតាមរយៈបទល្មើសជាក់ស្តែងក្តី ។

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨
- ច្បាប់ស្តីពីនីតិប្រហូទណ្ឌ មាត្រា ៣៥- ៣៨ (វិសោធនកម្ម) មាត្រា ៤៧
- ច្បាប់ប្រហូទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៨- ១៩
- សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ៩
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ៩.១
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (ខ)
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ១៣
- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាព វិធាន ២
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍ ២- ៣៦
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់ ៦ និង ៣ ដល់ ១១

២-ការអនុវត្តចាប់ខ្លួនអនីតិជន អាចប្រើប្រាស់កំលាំងបានតែចំនួនអប្បបរមាចាំបាច់ប៉ុណ្ណោះ ។

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨
- ច្បាប់ប្រហូទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១២
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧
- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាព វិធាន ៦៣
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់ ៩

៣-ការចាប់ខ្លួនអនីតិជន ត្រូវជៀសវាងនូវការធ្វើឱ្យអាមាស់មុខ និងការប្រមាថដល់កុមារ ។

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨
- ច្បាប់ប្រហូទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១២
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១០.១
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (គ)
- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាព វិធាន ១២-៦៣
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍ ១
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់៩ និង ៣ - ៦២

៤-នៅពេលអនុវត្តការចាប់ខ្លួនកុមារ នគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវប្រាប់ទៅកុមារ អំពីមូលហេតុ នៃការចាប់ខ្លួន និងបទចោទ ប្រកាន់ ។

- ច្បាប់ប្រហូទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១២-១៨-១៩
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ៩.២
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ៧
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍១០-១១
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ទំព័រ៣ ដល់៩ និង៣ ដល់១០ និង៣ដល់១១និង៣ ដល់ ១៥

៥-នៅពេលអនុវត្តការចាប់ខ្លួនកុមារនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវប្រាប់អំពីសិទ្ធិនានារបស់កុមារដល់កុមារ ដែលត្រូវចាប់ខ្លួន នោះរួមមាន៖

- សិទ្ធិបដិសេធមិនទាន់ឆ្លើយ ដោយរង់ចាំមានមេធាវីការពារខ្លួនតាមផ្លូវច្បាប់
- សិទ្ធិធានាដើម្បីកុំឱ្យធ្វើពិរុទ្ធកម្មខ្លួនឯង
- សិទ្ធិទំនាក់ទំនងជាមួយមិត្តភក្តិ ឬសាច់ញាតិ ដើម្បីជូនដំណឹងពិទឹកនៃឯកសារខ្លួន
- សិទ្ធិរបស់ជនជាតិបរទេសក្នុងការទំនាក់ទំនងជាមួយស្ថានទូត ស្ថានកុងស៊ុលរបស់ខ្លួន
- សិទ្ធិរកអ្នកបកប្រែភាសា
- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣).(៤).(៦)
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ៧
- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសន្តិភាព វិធាន ៤
- វិធានអប្បបរិមារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងអ្នកទោស វិធាន ៣៨
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍ ១៣-១៤
- អនុសញ្ញាទីក្រុងវីយែន ស្តីពីទំនាក់ទំនងកុងស៊ុល មាត្រា ៣៦
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ២.៤៣-៣.៩-៣.១៥-៣.២៥

៦-កុមារត្រូវទទួលបានមេធាវីយ៉ាងឆាប់បំផុត។ ប្រសិនបើកុមារមិនទាន់មានមេធាវី នគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវប្រាប់អំពី សិទ្ធិដែលត្រូវមានមេធាវី ។

- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១០
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (ឃ)-៤០.២(ខ)២
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ៧
- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាព វិធាន ១៨
- វិធានអប្បបរិមារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងអ្នកទោស វិធាន ៩៣
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍ ១១-១៧-១៨
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣.៦២

៧-ក្រោយពេលអនុវត្តការចាប់ខ្លួនកុមារ នគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវជូនដំណឹងដល់ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលសមាជិក គ្រួសារ សាច់ញាតិរបស់កុមារ ឬនីតិជនទទួលខុសត្រូវដទៃទៀតអំពីការចាប់ខ្លួន មូលហេតុនៃការចាប់ខ្លួន និងបទ ចោទប្រកាន់ទៅលើកុមារ ។

- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២ (ខ)២
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ៧-១០-១០.១
- វិធានអប្បបរិមារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងអ្នកទោស វិធាន ៩២
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍ ១១-១៩
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣.១៦

៨-នៅពេលអនុវត្តចាប់ខ្លួនកុមារ នគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុ ដោយបញ្ជាក់អំពី មូលហេតុនៃការចាប់ខ្លួន ពេលវេលាចាប់ខ្លួន អត្តសញ្ញាណរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ឬមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ដទៃទៀត ដែលចូលរួមក្នុងការចាប់ខ្លួន ទីកន្លែងឃាត់ខ្លួន និងពេលវេលាដែលមកដល់កន្លែងឃាត់ខ្លួន ។

- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាពវិធាន១៩.២០.២១
- វិធានអប្បបរិមាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងអ្នកទោសវិធាន ៧
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍១២
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣.១១

៩-កំណត់ហេតុសម្ភាស ឬកំណត់ហេតុសួរចម្លើយនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវរក្សាទុកជាឯកសារសម្ងាត់ ។ ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល ឬនីតិជនទទួលខុសត្រូវដទៃទៀត ត្រូវមានវត្តមានក្នុងពេលធ្វើសម្ភាស ។ អនីតិជនត្រូវទទួលបានឱកាសទំនាក់ទំនងជាមួយ ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល ឬអ្នកទទួលខុសត្រូវដទៃទៀតមុនពេលជួបសម្ភាស ។ នៅពេលបញ្ចប់កិច្ចសម្ភាស កំណត់ហេតុសម្ភាស ត្រូវអានឱ្យអនីតិជនស្តាប់រួចឱ្យផ្តិតមេដៃ។

- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)៣
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ៧
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ២ ដល់ ៤៣ និង ៣ ដល់ ១៥

១០-នគរបាលយុត្តិធម៌ មិនត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្សព្វផ្សាយរឿងក្តីអនីតិជន ដោយគ្មានច្បាប់អនុញ្ញាតឡើយ ។

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨
- ច្បាប់សារព័ត៌មាន មាត្រា ៤-៥-១៥
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.១
- សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ១២
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ១៦-៤០.២(ខ)(៣)
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ៨
- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាព វិធាន ១៩

១១-អនីតិជនត្រូវទទួលបានការឃុំខ្លួនដាច់ដោយឡែកពីនីតិជន និងដោយឡែកពីអនីតិជនដែលមានភេទផ្ទុយគ្នា។

- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១០
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (គ)
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ១៣.៤-២៦
- វិធានអប្បបរិមាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងអ្នកទោស វិធាន ៨-៨៥
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់ ១៥

១២-កុមារដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ឬស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន មិនត្រូវទទួលបានរងទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ អំពើអមនុស្សធម៌ ឬទង្វើណាមួយដែលនាំឱ្យខូចដល់កិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ របស់មនុស្សឡើយ ។ កុមារដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួនត្រូវទទួលបានការថែទាំប្រកបដោយមនុស្សធម៌ ហើយដោយគោរពសេចក្តីថ្លៃថ្នូរដែលមានពីកំណើតរបស់មនុស្ស ។

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨
- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១២
- សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ៥
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ៧-១០
- អនុសញ្ញាប្រឆាំងនឹងការធ្វើទារុណកម្ម មាត្រា ២
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (ក)-៣៧ (គ)

- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាព វិធាន១២-៦៧
- វិធានអប្បបរមារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងអ្នកទោស វិធាន៣៣
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍ ៦-២១
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់ ៦៦

១៣-កុមារដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន មានសិទ្ធិទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងគ្រួសាររបស់គេ ។

- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (គ)
- វិធានអប្បបរមារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងអ្នកទោស វិធាន ៩២
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍ ១៩
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់ ៦២

១៤-មិនត្រូវឱ្យកុមារចូលរួមក្នុងជួរយុទ្ធជាមួយ ប្រសិនបើគ្មានការអនុញ្ញាតជាមុនពីឪពុកម្តាយ ឬ អាណាព្យាបាល របស់កុមារនោះទេ ។

- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់ ៤០

១៥-កុមារដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ត្រូវបញ្ជូនទៅចៅក្រមជាបន្ទាន់ ។ ការឃុំខ្លួនអនីតិជនត្រូវគោរពទៅតាមរយៈពេលដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ ។

- ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៣៨ (វិសោធន៍កម្ម) មាត្រា ៤៧
- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៣
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ៩.៣-១០.២(ខ)
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(ខ)-៣៧(ឃ)- ៤០.២(ខ)(៣)
- វិធានគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌អនីតិជនប៉េកាំង វិធាន ១០.២
- វិធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារអនីតិជនដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាព វិធាន១៧
- គោលការណ៍ការពារចំពោះជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ឬជាប់ពន្ធនាគារ គោលការណ៍១១-៣៧-៣៨
- ក្បួននីតិវិធីប្រតិបត្តិការរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ទំព័រ ៣ ដល់ ៩ និង ៣-១០

ខ-ចំណាត់ការទៅអយ្យការ

១-នៅពេលទទួលបានតែសំណុំរឿងពីនគរបាលយុត្តិធម៌ ប៉ុន្តែគ្មានជនជាប់សង្ស័យមកជាមួយនោះព្រះរាជអាជ្ញា គប្បីឱ្យដំណឹងដល់ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល របស់អនីតិជនដែលជាប់សង្ស័យអំពីបទចោទប្រកាន់ផ្សេងៗ ក្រោយពីចុះបញ្ជីសំណុំរឿងក្តីរួច ។

- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)២)

២-ប្រសិនបើមានភាពមិនច្បាស់លាស់អំពីអាយុរបស់អនីតិជនដែលជាប់សង្ស័យនោះ ព្រះរាជអាជ្ញាគប្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតបឋមបន្ថែម ដើម្បីស្វែងរកការពិតនៃអាយុរបស់អនីតិជនដែលជាប់សង្ស័យនោះ ។

ក-ប្រសិនបើលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតបឋមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា អាយុអនីតិជនដែលជាជនជាប់សង្ស័យនោះតិចជាង១៣ឆ្នាំ ព្រះរាជអាជ្ញាគប្បីចេញដីកាតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ហើយឱ្យដំណឹងទៅភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤.៥
- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

ខ-ប្រសិនបើលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតបឋមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា អាយុអនីតិជនដែលជាជនជាប់សង្ស័យនោះចាប់ពី១៣ ឆ្នាំឡើង ប៉ុន្តែតិចជាង១៨ ឆ្នាំនោះព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ទៅចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីធ្វើការអង្កេតស៊ើបសួរបាន ។

គ-ប្រសិនបើការស៊ើបអង្កេតបឋមរបស់ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចរកឃើញនូវអាយុពិតប្រាកដរបស់អនីតិជន ដែលជាជនជាប់សង្ស័យនោះទេ នោះព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរទៅចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដើម្បី អង្កេតស៊ើបសួរស្វែងរកអាយុពិតប្រាកដ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.៣(ក)

៣-មុនពេលធ្វើការសាកសួរ(សម្ភាស) អនីតិជនព្រះរាជអាជ្ញា គប្បីខិតខំស្វែងរកមេធាវីឱ្យជនជាប់សង្ស័យជា អនីតិជនឱ្យអស់លទ្ធភាពរបស់ខ្លួន។ ប្រសិនបើជនជាប់សង្ស័យជាអនីតិជនគ្មានលទ្ធភាពរកមេធាវីខ្លួនឯងបានព្រះ រាជអាជ្ញា គប្បីរកមេធាវីដែលបម្រើសេវាដោយមិនយកកម្រៃឱ្យពួកគេតាមច្បាប់កំណត់ ។

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១០

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.(ខ)(២)

៤-មុនពេលធ្វើការសាកសួរ(សម្ភាស) អនីតិជន ជាដំបូងព្រះរាជអាជ្ញា គប្បីធ្វើការជូនដំណឹងទៅឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលរបស់ អនីតិជននោះជាមុនសិន ដើម្បីឱ្យពួកគេអាចចូលរួមក្នុងដំណើរការសាកសួរ (សម្ភាស) នេះ ។ ប្រសិនបើឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលរបស់អនីតិជនដែលជាជនជាប់សង្ស័យ មិនបានទទួលដំណឹងដែលព្រះរាជ អាជ្ញា បានជូនរួចហើយ មិនអាចចូលរួមក្នុងដំណើរការសាកសួរបានទេនោះ ដំណើរការសាកសួរនៅតែបន្តដោយគ្មាន ការពន្យារពេលឡើយ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.២-៤០.២(ខ)(៣)

៥-ការសាកសួរ សម្ភាស អនីតិជន ត្រូវធ្វើឡើងដោយព្រះរាជអាជ្ញា រួមជាមួយមេធាវី បើសិនជាមានហើយក្នុង លក្ខណៈសម្ងាត់បំផុត។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២ខ៧

៦-បន្ទាប់ពីការសាកសួរ(សម្ភាស)ចប់ភ្លាមកំណត់ហេតុសាកសួរ (សម្ភាស) ត្រូវអានឱ្យអនីតិជននោះស្តាប់ ឡើងវិញ ហើយឱ្យផ្តិតមេដៃ ប្រសិនបើមានវត្តមានឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល និងមេធាវីព្រះរាជអាជ្ញាគប្បីឱ្យឪពុក ម្តាយ អាណាព្យាបាល និងមេធាវីរបស់អនីតិជននោះចូលរួមផ្តិតមេដៃ ឬចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុសាកសួរ (សម្ភាស) នោះផងដែរ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

៧-ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចអនុញ្ញាតឱ្យមានការចុះផ្សាយចំពោះ ករណីអនីតិជនដោយគ្មានច្បាប់អនុញ្ញាត ឡើយ ។

-ច្បាប់សារព័ត៌មាន មាត្រា៤-៥-១៥

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ១៦- ៤០.២(ខ)(៧)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.១

៨-ប្រសិនបើ ព្រះរាជអាជ្ញាសម្រេចចេញដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ(ផ្ដើមចោទប្រកាន់) ព្រះរាជ អាជ្ញា ត្រូវឱ្យដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ទៅអនីតិជនដែលជាជនជាប់សង្ស័យ ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលរបស់អ នីតិជន។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

៩-ក្នុងករណីដែលអនីតិជនរត់គេចខ្លួន ឬ គ្មានខ្លួន ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវជូនដំណឹងទៅ ឪពុកម្តាយ អាណា ព្យាបាល របស់អនីតិជននោះអំពីដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

១០-ក្នុងករណីមានខ្លួនអនីតិជនដែលជាជនជាប់សង្ស័យ នៅពេលធ្វើការផ្ដើមចោទប្រកាន់រួចព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវបញ្ជូនខ្លួនជនជាប់សង្ស័យទៅ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតភ្លាម ។

-ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មនៃនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៣៨

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៣

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

១១-ព្រះរាជអាជ្ញា អាចធ្វើការស្នើសុំទៅចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីឃុំខ្លួនអនីតិជនសម្រាប់តែមធ្យោបាយចុងក្រោយបង្អស់ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(ខ)

១២-ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវធានាឱ្យមានការឃុំខ្លួនអនីតិជនដាច់ដោយឡែកពីនីតិជន និងដោយឡែកពី អនីតិជនដែលមានភេទផ្ទុយគ្នា ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(គ) និង(ឃ)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១០.២(ខ)

១៣-ក្នុងពេលបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាយល់ឃើញថា ចាំបាច់ត្រូវតែយកចិត្តទុកដាក់ ឬការពារដល់អនីតិជន ព្រះរាជអាជ្ញាគប្បីចាត់វិធានការចាំបាច់ណាមួយសម្រាប់ការថែទាំ និងការការពារដល់អនីតិជននោះ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.២-៣៧(គ)

គ-ចំណាត់ការចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

១-ក្រោយពីទទួលសំណុំរឿងផ្តើមចោទប្រកាន់ពីព្រះរាជអាជ្ញា ដែលគ្មានខ្លួនជនជាប់សង្ស័យមកជាមួយសំណុំរឿងទេ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត គប្បីឱ្យដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់នេះទៅឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលរបស់ជនជាប់សង្ស័យ ព្រមទាំងប្រាប់អំពីសិទ្ធិត្រូវមានមេធាវី ហើយបើពួកគេមានលទ្ធភាពអាចរកមេធាវីបាននោះតម្រូវឱ្យមេធាវី អញ្ជើញមកតុលាការជាមួយនឹងកូនក្តីរបស់ខ្លួនផងដែរ ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៥-៧៦

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១០

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

២-នៅពេលដែលជនជាប់សង្ស័យជាអនីតិជន បង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវប្រាប់ដោយផ្ទាល់ទៅអនីតិជន ឬតាមរយៈឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល អំពីសិទ្ធិរបស់គេ ។

សិទ្ធិទាំងឡាយដែលចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវប្រាប់នោះមានជាអាទិ៍៖

ក-សិទ្ធិទទួលបានការឱ្យដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

ខ-សិទ្ធិទទួលបានជាជនឥតទោសរហូតដល់តុលាការសម្រេចសេចក្តីជាស្ថាពរ

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ២៥

-រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២ (ខ)(១)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.២

-សេចក្តីប្រកាសជាសកលសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ១១

គ-សិទ្ធិមានមេធាវី

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៥-៧៦

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១០

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៣(ឆ)

យ-សិទ្ធិមិនទាន់ឆ្លើយដោយគ្មានមេធាវី

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៥

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៤)

ង-សិទ្ធិចូលរួមរបស់ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល ក្នុងដំណើរការរឿងក្តី ប្រសិនបើមិនផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

ច-សិទ្ធិមានអ្នកបកប្រែភាសា ប្រសិនបើចាំបាច់

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៦)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៣(ច)

ឆ-សិទ្ធិបដិសេធនូវការបង្ខិតបង្ខំឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្ម ឬសារភាពកំហុសដែលមិនត្រឹមត្រូវ

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៤)

-សិទ្ធិនយោបាយ ១៤.៣ឆ -នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ-៧៥

ជ-សិទ្ធិបង្ហាញសាក្សី និងបង្ហាញភស្តុតាង

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៨១

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ២៤.៤

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៣(ង)

ឈ-សិទ្ធិជៀសផុតពីទារុណកម្ម អំពើហឹង្សា ឬការគំរាមគំហែងផ្សេងៗ

-រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

-អនុសញ្ញាប្រឆាំងនឹងការធ្វើទារុណកម្ម មាត្រា ២ ផ្លូវបរិច្ចាគទិដ្ឋកម្ម - បទ

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(ក)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ៧

-សេចក្តីប្រកាសជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ៥

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១២

-ប្រកាសរួមស្តីពីការហាមប្រើប្រាស់ខ្នោះដៃ លេខ:២៧៨ -រប៩៣

-នីតិវិធីពន្ធនាគារ លេខ:២១ (២០០៣)

ញ-សិទ្ធិស្នើសុំអនុញ្ញាតឱ្យនៅក្រៅឃុំបណ្តោះអាសន្ន

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤

ដ-សិទ្ធិធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយស្ថានទូត ស្ថានកុងស៊ុល ប្រសិនបើជាជនបរទេស

-អនុសញ្ញាប្រឆាំងនឹងការធ្វើទារុណកម្ម មាត្រា៧

-ប្រកាសលេខ ២១៧ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ ចុះថ្ងៃទី៣១ មីនា ១៩៩៨

-នីតិវិធីពន្ធនាគារ(២០០៣) លេខ១-៨-១២

៣-ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវស្នើសុំទៅប្រធានតុលាការដើម្បីចាត់តាំងមេធាវី សម្រាប់អនីតិជនដែលគ្មានទី
ពឹងប្រសិនបើមានការចាំបាច់ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវផ្អាកការសាកសួរ (សម្ភាស) ហើយលើកទៅពេលក្រោយ
រហូតដល់អនីតិជនមានមេធាវីការពារខ្លួនតាមផ្លូវច្បាប់សិន ។ ប្រសិនបើអនីតិជនមិនចង់មានមេធាវី ចៅក្រមស៊ើប
អង្កេតត្រូវពន្យល់ឱ្យអនីតិជនយល់អំពីសារៈប្រយោជន៍ដែលត្រូវមានមេធាវី ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៦

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១០

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

៤-ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ផ្អាកការសាកសួរ(សម្ភាស) អនីតិជន ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសម្រេចអំពី ការឃុំខ្លួន ឬមិនឃុំខ្លួនដាក់ឱ្យនៅក្រៅឃុំការសម្រេចឃុំខ្លួនជាជម្រើសចុងក្រោយបំផុត របស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ការ សម្រេចមិនឃុំខ្លួន(ដាក់ឱ្យនៅក្រៅឃុំ) គឺជាអាទិភាពមួយដែលគួរផ្តល់អោយអនីតិជន ប្រសិនបើមិនប៉ះពាល់ដល់ ផលប្រយោជន៍អនីតិជនទេ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(ខ)

៥-ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចឃុំខ្លួនអនីតិជន នោះចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនដំណឹងអំពីសេចក្តី សម្រេចឃុំខ្លួនសិទ្ធិសុំអនុញ្ញាតឱ្យនៅក្រៅឃុំជាបណ្តោះអាសន្នទៅអនីតិជន ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលរបស់អនីតិ ជន ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៩

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (ខ)

៦-ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវចាត់ទុកជាចំបងចំពោះផលប្រយោជន៍របស់អនីតិជននៅពេលសម្រេចប្តឹងមិនប្តឹង ឧទ្ធរណ៍លើដីកាសម្រេចមិនឃុំខ្លួន(ដាក់ឱ្យនៅក្រៅឃុំ) ឬដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យនៅក្រៅឃុំជាបណ្តោះអាសន្ន របស់ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចំពោះអនីតិជន ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៩

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.១-៣៧(ខ)

៧-សំណុំរឿងក្តីអនីតិជន ត្រូវតែលើកយកមកចាត់ការជាអាទិភាព ហើយសំណុំរឿងក្តីអនីតិជនដែលជន ជាប់សង្ស័យជាអនីតិជនកំពុងជាប់ឃុំឃាំងជាបណ្តោះអាសន្ននោះ ត្រូវលើកយកមកចាត់ការជាអាទិភាពបំផុត ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)-៣៧(ឃ)-៤០.២(ខ)(៣)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១០.២(ខ)

៨-ការសាកសួរ(សម្ភាស) លើជនជាប់សង្ស័យជាអនីតិជន ត្រូវធ្វើឡើងជាសម្ងាត់ និងក្នុងកន្លែងដោយឡែក ពីនីតិជន ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៧)

៩-មេធាវី ឬឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល ឬទាំងមេធាវី និងឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលត្រូវមានវត្តមានក្នុង ពេលធ្វើការសាកសួរ(សម្ភាស) ជនជាប់សង្ស័យជាអនីតិជន ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ៧៦

-សិទ្ធិកុមារ ៤០.២(ខ)(៣)

១០-ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវធ្វើការសាកសួរ(សម្ភាស) ដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ដោយមានក្រឡាបញ្ជីជាអ្នកធ្វើ កំណត់ហេតុអមផង ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ៧៥-៧៦-៧៧-៨១

១១-ការសាកសួរ(សម្ភាស) គួរជៀសវាងការប្រើសំណួរនាំមុខការបញ្ចុះបញ្ចូល គំរាមគំហែង និងការបំភិត បំភ័យការទំនាក់ទំនងនានាក្នុងដំណើរការសាកសួរ(សម្ភាស) ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងកម្រិតដែលកុមារងាយយល់ ។

-រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ២៤.៣

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៨០.២(ខ)(៤)

-សិទ្ធិនយោបាយ ១៤.៣(ឆ)

១២-បន្ទាប់ពីការសាកសួរ (សម្ភាស) ចប់ភ្លាមកំណត់ហេតុសាកសួរ(សម្ភាស) ត្រូវអានឡើងវិញឲ្យអនីតិជននោះស្តាប់ ហើយឱ្យផ្ដិតមេដៃ ប្រសិនបើមានវត្តមានឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល មេធាវី ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគប្បីឱ្យឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល មេធាវីរបស់អនីតិជននោះចូលរួមផ្ដិតមេដៃ ឬចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុសាកសួរ (សម្ភាស) ផងដែរ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

១៣-ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្សព្វផ្សាយរឿងក្តីអនីតិជន ដោយពុំមានច្បាប់អនុញ្ញាតឡើយ ។

-ច្បាប់សារព័ត៌មាន ៤-៥-១៥

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ១៦-៤០.២(ខ)(៧)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.១

១៤-អនីតិជនត្រូវទទួលការឃុំខ្លួនដាច់ដោយឡែកពីអនីតិជន និងដោយឡែកពីអនីតិជនដែលមានភេទផ្ទុយគ្នា ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(គ) និង (ឃ)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១០.២(ខ)

១៥-ត្រូវគោរពទៅតាមរយៈពេលឃុំខ្លួន ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ទាក់ទងនឹងអនីតិជន។ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតធ្វើយ៉ាងណាត្រូវជំរុញឱ្យមានការឃុំខ្លួនអនីតិជនលើសពីរយៈពេលចាំបាច់ និងលើសពីច្បាប់កំណត់ ។

-ច្បាប់ស្តីពីរយៈពេលឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន (១៩៩៩)

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤

កំណត់សម្គាល់: ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលឆ្នាំ១៩៩២ (អ៊ិនតាក់) មាត្រា១៤.៤ ចែងថា អនីតិជនដែលមានអាយុតិចជាង១៣ ឆ្នាំ មិនត្រូវជាប់ឃុំឃាំងជាបណ្តោះអាសន្នទេ អនីតិជនដែលមានអាយុ១៣ ទៅ១៤ ឆ្នាំ មិនត្រូវជាប់ឃុំឃាំងជាបណ្តោះអាសន្នលើសពី១ខែទេ។ រយៈពេលនេះអាចទ្វេឡើងជាពីរដើម្បីសិនមានការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋណាមួយ ។

ច្បាប់ស្តីពីរយៈពេលឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន ឆ្នាំ១៩៩៩ មាត្រា១ ចែងថា រយៈពេលឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្នមិនត្រូវឱ្យលើសពីបួនខែឡើយ ប៉ុន្តែយោងតាមការសម្រេចដោយមានចែងមូលហេតុរបស់ចៅក្រមរយៈពេលនេះអាចពន្យាររហូតទៅដល់៦ ខែ ប្រសិនបើមានបញ្ជាក់អំពីភាពចាំបាច់សម្រាប់ដំណើរការស៊ើបអង្កេត។ ច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៩ នេះមិនបានញែកឱ្យដាច់ស្រឡះអំពីការឃុំខ្លួនរវាង នីតិជន និងអនីតិជនទេ ហើយម្យ៉ាងវិញទៀតមាត្រា២ នៃច្បាប់នេះ ក៏បានចែងអំពីនិរាករណ៍នៃបទបញ្ញត្តិណា ដែលចែងផ្ទុយនឹងច្បាប់នេះផងដែរ ។

អ្នកច្បាប់មួយចំនួនបានបកស្រាយថា ច្បាប់ស្តីពីរយៈពេលឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន ឆ្នាំ១៩៩៩ បាននិរាករណ៍ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល ឆ្នាំ១៩៩២ គឺមានន័យថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នចំពោះអនីតិជនអាចពន្យារពេលរហូតដល់ទៅ៦ ខែ ប៉ុន្តែអ្នកច្បាប់មួយចំនួនទៀត បានបកស្រាយថាច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៩ សំដៅទៅលើរយៈពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជាទូទៅតែប៉ុណ្ណោះ ដោយពុំមានចែងចំពោះអនីតិជនទេ។ ចំណែកឯច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩២ វិញគឺបានចែងជាក់លាក់អំពីរយៈពេលឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអនីតិជន ។ ដោយសារច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៩ មិនបានចែងជាក់លាក់អំពីការឃុំខ្លួនអនីតិជន ទើបច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩២ នៅតែជាធរមានក្នុងការអនុវត្តន៍ចំពោះអនីតិជន។

ប្រទេសកម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាទទួលស្គាល់ អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ១៩៩២ ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣១

និង ៤៨ ចែងថា ប្រទេសកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និងគោរពអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងការពារសិទ្ធិកុមារ ដូចដែលមាន ចែងក្នុងអនុសញ្ញានោះ ។ ការដែលបកស្រាយថាច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៩ ដែលចែងជាទូទៅនោះគឺមិនបានលុបចោល សំណៅយោងជាក់លាក់អំពីអនីតិជន ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩២ នោះទេ គឺមានន័យថាវាមានលក្ខណៈ ស្របគ្នា ទៅនឹងគោលការណ៍ មាត្រា ៣៧ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារដែលការឃុំខ្លួនអនីតិជន ត្រូវធ្វើឡើងតែក្នុង ជម្រើសចុង ក្រោយប៉ុណ្ណោះ និងសម្រាប់រយៈពេលខ្លីសមរម្យមួយ ។

១៦-ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបអង្កេតធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានអនីតិជននោះមានអាយុក្រោម១៣ ឆ្នាំ ចៅក្រមស៊ើប អង្កេតអាចចេញដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ ។ ជានិច្ចកាលចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគួរផ្តល់ប្រយោជន៍នៃវិមត្តិ សង្ស័យនេះទៅអនីតិជនក្នុងនោះដូចជាការរកឃើញនូវអាយុផ្ទុយគ្នា ក្នុងដំណាក់កាលផ្សេងៗនៃនីតិវិធី ។

- ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៩០
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.៣(ក)
- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤.៥
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៤
- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

ឃ-សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅចៅក្រមជំនុំជម្រះ

១-ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវធ្វើសេចក្តីសម្រេចអំពីសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់ស្ថាពរ របស់ខ្លួនឱ្យបានឆាប់បំផុត តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

- ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៩០
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.១

២-បន្ទាប់ពីព្រះរាជអាជ្ញាបានទទួលដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ លើជនជាប់សង្ស័យជាអនីតិជនពី ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវពិចារណាអំពីផលប្រយោជន៍ជាសំខាន់របស់កុមារមុនពេលប្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹង ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់របស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនោះ ។

- ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៩០
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.១

ង-ចំណាត់ការសវនាការ របស់ចៅក្រមជំនុំជម្រះ

១-សំណុំរឿងក្តីអនីតិជន ចៅក្រមជំនុំជម្រះ ត្រូវលើកយកមកចាត់ការជាអាទិភាព ហើយសំណុំរឿងក្តីអនីតិ ជនដែលជនជាប់ចោទជាអនីតិជនកំពុងជាប់ឃុំឃាំងជាបណ្តោះអាសន្ននោះចៅក្រមជំនុំជម្រះត្រូវលើកយកមកចាត់ ការជាអាទិភាពបំផុត ។

- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.១-៣៧(ឃ)-៤០.៦(ខ)(៣)
- សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១០.២(ខ)

២-ត្រូវគោរពទៅតាមរយៈពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់សម្រាប់អនីតិជន ។

- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤
- ច្បាប់ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីរយៈពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មាត្រា ១ ។

៣-នៅពេលដែលតុលាការ ពិចារណាបង្វិលសំណុំរឿងទៅចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬព្រះរាជអាជ្ញាវិញដូចដែល មានចែងក្នុងមាត្រា ១០៦ ឬ ១០៧ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ជាបឋមតុលាការគប្បីសម្រេចដោយមានការ ពិចារណាទៅលើផលប្រយោជន៍របស់កុមារជាមុនសិន ។

- ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ១០៦-១០៧
- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.១

៤-ចៅក្រមជំនុំជម្រះ ត្រូវតែរកមេធាវីឱ្យអនីតិជនណាដែលគ្មានទីពឹង ។ ប្រសិនបើច្បាប់តម្រូវឱ្យរកមេធាវីដំណើរការផ្សេងៗ គប្បីផ្អាកសិន ដើម្បីឱ្យអនីតិជនអាចទទួលបាននូវមេធាវី ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៥-៧៦

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១០

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

៥-អនីតិជន ត្រូវទទួលបានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់រៀបចំសំណុំរឿងរបស់ខ្លួន ដើម្បីឆ្លើយដោះសារនៅចំពោះមុខតុលាការ ។

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៣(ខ)

៦-ការបើកសវនាការរឿងក្តីអនីតិជន អាចធ្វើឡើងជាសម្ងាត់ ដោយគោរពទៅតាមផលប្រយោជន៍របស់អនីតិជន ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ១២៩

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ២៣

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.១

៧-ចំពោះសវនាការរួមគ្នារវាងអនីតិជន និងអនីតិជនដែលជាជនជាប់ចោទគួរធ្វើជាសម្ងាត់ ប្រសិនបើមានការប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់អនីតិជន ។

៨-ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល មេធាវីរបស់អនីតិជន មានសិទ្ធិចូលរួមគ្រប់ដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីដំណើរការរឿងក្តី ប្រសិនបើគ្មានការប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់អនីតិជនទេ ។

- សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

៩-នៅពេលចាប់ផ្តើមបើកសវនាការ អនីតិជនត្រូវទទួលបានការឱ្យដំណឹងអំពីសិទ្ធិទាំងឡាយដូចខាងក្រោមនេះ៖

ក-សិទ្ធិទទួលបានការឱ្យដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(២)

ខ-សិទ្ធិមានវត្តមាននៅគ្រប់ឱកាសជំនុំជម្រះ

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ១២

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ១០៨-១១១

-សិទ្ធិនយោបាយ ១៤.៣(ឃ)

គ-សិទ្ធិទទួលបានជាជនឥតទោសរហូតដល់តុលាការសម្រេចសេចក្តីជាស្ថាពរ

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ២៥

-រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(១)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.២

-សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ១១

ឃ-សិទ្ធិមានមេធាវី

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៥-៧៦

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

ង-សិទ្ធិមិនទាន់ឆ្លើយដោយគ្មានមេធាវី

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៤)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៣(ឆ)

ច-សិទ្ធិចូលរួមរបស់ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល ក្នុងដំណើរការរៀនក្តី ប្រសិនបើមិនផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍របស់កុមារទេ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៣)

ឆ-សិទ្ធិមានអ្នកបកប្រែភាសា ប្រសិនបើចាំបាច់

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៦)

-សិទ្ធិនយោបាយ ១៤.៣(ច)

ជ-សិទ្ធិបដិសេធផ្តល់សក្ខីកម្ម ឬសារភាពកំហុស

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៤)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៣(ឆ)

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧៥

ឈ-សិទ្ធិបង្ហាញសាក្សី និងបង្ហាញភស្តុតាង ព្រមទាំងសួរសំណួរផ្សេងៗតាមរយៈចៅក្រម

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ១៣២

ញ-សិទ្ធិជៀសផុតពីអំពើទារុណកម្ម អំពើហឹង្សា ឬការគំរាមគំហែងផ្សេងៗ

-រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

-អនុសញ្ញាស្តីពីការប្រឆាំងនឹងទារុណកម្ម មាត្រា ២

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(ក)

-សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ៥

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១២

-ប្រកាសរួមស្តីពីការហាមប្រើប្រាស់ខ្នោះដៃ លេខ:២៧៨-រប៩៣

-នីតិវិធីពន្ធនាគារ(២០០១) លេខ:២១

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(ក)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ៧

ដ-សិទ្ធិប្តឹងដីតចិត្តលើចៅក្រមជំនុំជម្រះ

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីជំនុំជម្រះផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ១៩៨៩ មាត្រា ១០-៣៤

ច-សិទ្ធិស្នើសុំនៅក្រៅឃុំ ប្រសិនបើសវនាការនៃរឿងក្តីត្រូវលើកពេល

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧(ឃ)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ៩.៣

ខ-សិទ្ធិធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយស្ថានទូត ប្រសិនបើជាជនបរទេស

-អនុសញ្ញាប្រឆាំងការធ្វើទារុណកម្ម មាត្រា ៧

-ប្រកាសលេខ២១៧ ចុះថ្ងៃទី៣១ មីនា ១៩៩៨ របស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ

-នីតិវិធីពន្ធនាគារ(២០០១) លេខ១-៨-១២

១០-ការទំនាក់ទំនងនានារវាងតុលាការ និងអនីតិជនត្រូវធ្វើឡើងក្នុងកម្រិតដែលកុមារងាយយល់ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.១

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៤

១១-តុលាការអាចសម្រេចឱ្យរួចខ្លួនពីបទចោទប្រកាន់ប្រសិនបើតុលាការរកឃើញថាអាយុអនីតិជនតិចជាង ១៣ ឆ្នាំ ។ រាល់វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់កុមារ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.៣(ក)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៤

-រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ១៤(ក)(៥)

១២-ប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាបានផ្តល់យោបល់ដល់ចៅក្រមជំនុំជម្រះនូវទោសដែលចៅក្រមជំនុំជម្រះគួរតែសម្រេចនោះ ព្រះរាជអាជ្ញា អាចស្នើសុំឱ្យដាក់ទណ្ឌកម្មណាដែលមានលក្ខណៈសមស្របទៅនឹងបទល្មើសនិងស្ថានភាពរបស់អនីតិជន ក្នុងគោលដៅអប់រំកសាងខ្លួនឱ្យបានល្អប្រពៃឡើងវិញ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣.១

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៤

១៣-តុលាការត្រូវពិចារណាទៅលើរបាយការណ៍គួរឱ្យទុកចិត្តបានរបស់ភ្នាក់ងារផ្សេងៗ ដូចជាភ្នាក់ងារការពារអនីតិជន ឬអ្នកបម្រើការងារសង្គម..... ដែលបានផ្តល់ដោយភាគី ឬមេធាវី..... ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ១២៥-១៣៩

១៤-ចៅក្រមជំនុំជម្រះ គួរពិចារណាអំពីការផ្តន្ទាទោសតាមជម្រើសផ្សេងៗ មុនពេលសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះអនីតិជន ។ ការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ គឺជាវិធានការចុងក្រោយបំផុតរបស់ចៅក្រមជំនុំជម្រះ ។

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៣៧ (ខ)

១៥-ចៅក្រមជំនុំជម្រះ គួរធ្វើការសម្រេចផ្តន្ទាទោស ដែលមានលក្ខណៈសមស្របទៅនឹងបទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្ត និងពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនានា នៃបទល្មើសនិងជនជាប់ចោទ ។

-សិទ្ធិកុមារ ៣.១ និង ៤០.១-៤០.៤

-សិទ្ធិនយោបាយ ១៤.៤

-សិទ្ធិកុមារ ៣៧(ក) និង (ខ)

១៦-ចៅក្រមជំនុំជម្រះ ត្រូវប្រាប់អំពីសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការដល់អនីតិជននិងឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាលរបស់អនីតិជន ។

-ច្បាប់ស្តីពីការចាត់តាំង និងដំណើរការរបស់សាលាជម្រះក្តី មាត្រា ៨

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ៤០.២(ខ)(៥)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៤.៥

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ១៥៥

-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ៤

១៧-តុលាការត្រូវតម្កល់ផលប្រយោជន៍សិទ្ធិឯកជន កិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ របស់អនីតិជនជាចំបងមុននឹងអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្សព្វផ្សាយរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអនីតិជន ។

-ច្បាប់សារព័ត៌មាន មាត្រា ៤-៥-១៥

-សិទ្ធិកុមារ មាត្រា ១៦-៤០.២(ខ)(៧)

-សិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា ១៨.១

១៨-កំណត់ហេតុនានារបស់តុលាការស្តីពីរឿងក្តីអនីតិជនត្រូវរក្សាទុកជាឯកសារសម្ងាត់ ។

-សិទ្ធិកុមារ ១៦-៤០(ខ)(៧)

ច-ចំពោះការនាំខ្លួនអនីតិជន

ចំពោះករណីបទឧក្រិដ្ឋ អនីតិជនអាចទទួលការដាក់ខ្មោះដែលបាននៅពេលនាំខ្លួន ប៉ុន្តែមិនអាចដាក់ខ្មោះបានទេនៅពេលធ្វើការសាកសួរ(សម្ភាស) ដោយចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងក្នុងពេលសវនាការ ។

-ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ១៣០

-នីតិវិធីពន្ធនាគារ(២០០១)លេខ២១ (កថាខ័ណ្ឌ ៤.២.១) និង លេខ២៣ កថាខ័ណ្ឌ ៤.១.២)

-ប្រកាសលេខ ២១៧ ចុះថ្ងៃទី៣១ មីនា ១៩៩៨ របស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារមាត្រា ៤ ផ្នែកទី៥ (ក) ដល់ (ច) និងផ្នែក២៥ (ក) ដល់ (គ) ។

ក្រោយពីទទួលបានសេចក្តីណែនាំនេះ សូមមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ដែលមានសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធទាំងអស់អនុវត្តនូវគោលការណ៍ និងបទបញ្ញត្តិទាំងនេះឱ្យបានសម្រេច និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ក្រសួងយុត្តិធម៌សង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ទាំងអស់ច្បាស់ជាយកចិត្តទុកដាក់ខិតខំអនុវត្តតាមសេចក្តីណែនាំនេះ ដើម្បីចូលរួមអនុវត្តគោលនយោបាយកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការឱ្យទទួលបានជោគជ័យ ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលពុំខានឡើយ ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៥

រដ្ឋមន្ត្រី

អង្គ វច្យុវឌ្ឍនា

ចម្លងជូន

- ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម
- ក្រសួងមហាផ្ទៃ
- ក្រសួងការពារជាតិ
- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
- ក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
- ក្រសួងបរិស្ថាន
- ក្រសួងសុខាភិបាល
- ដើម្បីចម្លងផ្សព្វផ្សាយ
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ